

EURÓPSKA KOMISIA

V Bruseli 14.12.2011
KOM(2011) 878 v konečnom znení

**SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE A EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU**

Správa o vykonávaní a účinku smernice o práve ďalšieho predaja (2001/84/ES)

OBSAH

1.	Úvod.....	3
1.1.	Ciele smernice.....	3
1.2.	Cieľ tejto správy.....	3
1.3.	Procedurálne otázky a konzultácie so zainteresovanými stranami	4
2.	Účinky smernice.....	4
2.1.	Kontext – Globálny trh s umením.....	4
2.2.	Konkurencieschopnosť trhu s moderným a súčasným umením v EÚ vo vzťahu k príslušným trhom, na ktorých sa neuplatňuje právo ďalšieho predaja.....	4
2.2.1.	Aukčný predaj umeleckých diel žijúcich umelcov	5
2.2.2.	Aukčný predaj umeleckých diel umelcov zosnulých menej než 70 rokov pred dátumom predaja.....	6
2.3.	Vplyv na vnútorný trh	6
2.3.1.	Aukčný predaj umeleckých diel žijúcich a zosnulých umelcov	6
2.3.2.	Zmeny celkového podielu na trhu.....	7
2.4.	Faktory ovplyvňujúce rozvoj trhov s umením	7
2.4.1.	Mobilita vo vyšších cenových kategóriách.....	7
2.4.2.	Administratívna záťaž v nižších cenových kategóriách.....	8
3.	Vykonávanie na vnútroštátnej úrovni	8
3.1.	Poplatky za poskytnutie práv	8
3.2.	Správne postupy	8
3.2.1.	Administratívne náklady	9
3.2.2.	Náklady inkasujúcich spoločností.....	9
3.2.3.	Kaskádový efekt.....	10
4.	Dosah na umelcov	10
4.1.	Prínosy a náklady umelcov	10
5.	Závery	11
5.1.	Konkurencieschopnosť európskych trhov.....	11
	Príloha 1	12

1. ÚVOD

1.1. Ciele smernice

Smernicou o práve ďalšieho predaja (2001/84/ES z 27. septembra 2001) (ďalej len smernica) sa mali zabezpečiť dva hlavné ciele: na jednej strane „zabezpečiť autorom grafických a výtvarných umeleckých diel podiel na ekonomickom úspechu ich pôvodných umeleckých diel“¹ a na druhej strane harmonizovať uplatňovanie práva v EÚ. Riadila sa myšlienkou, že „uplatnenie alebo neuplatnenie tohto práva má významný dopad na konkurenčné prostredie v rámci vnútorného trhu, pretože existencia alebo absencia povinnosti platiť na základe práva na ďalší predaj je prvok, ktorý musí vziať do úvahy každý jednotlivec želajúci si prediť umelecké dielo. Toto právo je teda faktor prispievajúci k vzniku deformácií súťaže, ako aj k presunu (vytláčaniu) predaja v rámci Spoločenstva.“²

V súlade s týmito cieľmi sa v smernici podporovala harmonizácia podstatných podmienok uplatňovania práva ďalšieho predaja: i) oprávnenosť a trvanie ochrany; ii) kategórie umeleckých diel, ktoré podliehajú právu na ďalší predaj; iii) rozsah aktov, ktoré treba zahrnúť, t. j. všetky akty týkajúce sa obchodníkov s umeleckými dielami; iv) sadzby za honoráre uplatniteľné v rámci vymedzených cenových pásiem; v) maximálny prah pre minimálnu predajnú cenu týkajúcu sa práva na ďalší predaj (3 000 EUR); a vi) ustanovenia o štátnych príslušníkoch tretích krajín majúcich nárok na poplatky za poskytnutie práv. Smernica nadobudla účinnosť 1. januára 2006.

V čase odsúhlasenia smernice neuplatňovali vo svojich vnútroštátnych právnych predpisoch právo na ďalší predaj 4 zo vtedajších 15 členských štátov: Rakúsko, Írsko, Holandsko a Spojené kráľovstvo. Tieto členské štáty využili do 1. januára 2010 prechodné obdobie, počas ktorého si mohli zvoliť neuplatňovanie práva na ďalší predaj umeleckých diel oprávnených zosnulých umelcov. Tieto členské štáty spolu s Maltou využili toto ustanovenie, ako aj možnosť predĺžiť obdobie uplatňovania výnimky o ďalšie 2 roky. Táto výnimka skončí 1. januára 2012 a od tohto dátumu sa smernica musí vykonávať v plnej miere vo všetkých členských štátoch.

1.2. Cieľ tejto správy

V článku 11 smernice sa uvádza, že Komisia predloží Európskemu parlamentu, Rade a Hospodárskemu a sociálnemu výboru správu o vykonávaní a účinku tejto smernice. Táto správa zodpovedá tejto požiadavke. V súlade s ustanoveniami článku 11 táto správa preskúmava najmä vplyv smernice na vnútorný trh a účinok zavedenia práva na ďalší predaj v tých členských štátoch, ktoré neuplatňovali toto právo vo svojich vnútroštátnych právnych predpisoch pred nadobudnutím účinnosti tejto smernice. Osobitnú pozornosť venuje postaveniu Spoločenstva vo vzťahu k príslušným trhom, ktoré neuplatňujú právo na ďalší predaj, hodnotí úlohu smernice pri podpore umeleckej tvorivosti a preskúmava situáciu v súvislosti s riadiacimi postupmi v členských štátoch.

¹ Odôvodnenie (3) smernice

² Odôvodnenie (9) smernice

1.3. Procedurálne otázky a konzultácie so zainteresovanými stranami

Pri príprave tejto správy Komisia uskutočnila širokú verejnú konzultáciu o všetkých kľúčových otázkach uvedených v článku 11 vrátane zisťovania informácií od členských štátov.

Prijatých bolo 503 odpovedí určených na uverejnenie. Z týchto odpovedí bola veľká väčšina (422) od občanov – právni nástupcovia umelcov (248, najmä z Francúzska a Talianska) a umelci (174, najmä z Francúzska a Spojeného kráľovstva). Odpovede poslali aj odborníci na trh s umením (48), inkasujúce spoločnosti, obchodné združenia umelcov a niektoré verejné orgány.

2. ÚČINKY SMERNICE

2.1. Kontext – Globálny trh s umením

Globálny trh s umením a starožitnosťami vrátane výtvarného a dekoratívneho umenia mal v roku 2010 hodnotu 43 miliárd EUR, keď sa po roku krízy v roku 2009 (keď predaj predstavoval 28 miliárd EUR) vrátil na svoju úroveň z roku 2008.³

Podiel EÚ na globálnom trhu podľa hodnoty z roku 2010 predstavoval 37 %, za ňou nasledujú Spojené štáty (34 %) a Čína (23 %).⁴ Najvýraznejším trendom za posledných šesť rokov na globálnom trhu s umením a starožitnosťami je dramatický vzostup trhového podielu Číny z 5 % v roku 2006 a súvisiaci pokles trhového podielu USA a EÚ (pozri obrázok 1 v prílohe).

Predaj na trhu s umením a starožitnosťami vzrástol o 13 % na 35 miliónov transakcií v roku 2010. Globálny predaj sa rozdelil medzi aukčné domy (49 % v roku 2010) a obchodníkov s umeleckými dielami (51 %). V roku 2010 sa pri celkovom aukčnom predaji dosiahla hodnota 21 miliárd EUR a pri aukčnom predaji **výtvarného umenia**⁵ hodnota 7 miliárd EUR. Pozri tabuľku 1 v prílohe.

Trh s umením a starožitnosťami ako celok značne prispieva k svetovému hospodárstvu, nielen pokiaľ ide o obrat, ale aj pokiaľ ide o podniky, ktoré podporuje, a zamestnanosť a zručnosti, ktoré tak vytvára priamym aj nepriamym spôsobom. Spoločnosť Arts Economics odhadla, že v roku 2010 bolo na celom svete približne 400 000 zaregistrovaných podnikov (aukčné domy, obchodníci s umeleckými dielami); a v EÚ viac než 59 000 podnikov vrátane 4 000 aukčných domov a 55 000 obchodníkov s umeleckými dielami zamestnávajúcich takmer 270 000 ľudí a podporujúcich opatrným odhadom viac než 110 000 pracovných miest v pomocných a podporných službách využívaných priamo na obchod s umením.

2.2. Konkurencieschopnosť trhu s moderným a súčasným umením v EÚ vo vzťahu k príslušným trhom, na ktorých sa neuplatňuje právo ďalšieho predaja

Právo na ďalší predaj priamo ovplyvňuje len obchod so súčasným a moderným výtvarným umením, t. j. s umeleckými dielami žijúcich umelcov z EÚ alebo umelcov z EÚ, ktorí zomreli menej než 70 rokov pred predajom. Umelecké diela, ktoré sú predmetom práva na ďalší

³ Všetky čísla vychádzajú z údajov, ktoré poskytl firma Arts Economics, s údajmi od Artnet.

⁴ Údaje poskytnuté spoločnosťou Arts Economics o podiele Číny na trhu s umením a starožitnosťami vrátane Číny, Hongkongu, Macaa a Taiwanu.

⁵ S výnimkou dekoratívneho umenia

predaj, predstavovali v aukčnom predaji v roku 2010 celkovo približne 2,1 miliardy EUR. V EÚ tieto diela predstavovali 50 % hodnoty aukčného predaja výtvarného umenia v roku 2010,⁶ v porovnaní s 35 % predaja v USA, 25 % vo Švajčiarsku a 3 % predaja vo zvyšku sveta. Pozri tabuľku 1 v prílohe.

2.2.1. Aukčný predaj umeleckých diel žijúcich umelcov

Svetový aukčný predaj výtvarných diel všetkých žijúcich umelcov sa v roku 2010 dostal na hodnotu približne 1 miliardy EUR, pričom EÚ je zodpovedná približne za tretinu tohto predaja. Svetový aukčný predaj umeleckých diel žijúcich umelcov EÚ sa rovná jednej tretine hodnoty predaja prác žijúcich umelcov v roku 2010 (340 miliónov EUR).⁷

Aukčný predaj výtvarných diel všetkých žijúcich autorov vzrástol v období rokov 2005 – 2010 o 136 %. Rast USA a Európy bol podpriemerný (60 % a 92 % v uvedenom poradí), kým Švajčiarsko a Čína zaznamenali vysoké úrovne rastu 334 % a 646 % v uvedenom poradí.⁸

Európskej únii klesol podiel na svetovom trhu v rámci aukčného predaja umeleckých diel žijúcich umelcov za obdobie rokov 2005 až 2010 z 37 % na 30 %, najmä v dôsledku poklesu trhového podielu Spojeného kráľovstva z 27 % na 20 %. Zároveň sa znížil trhový podiel USA z 54 % na 37 %, zatiaľ čo podiel Číny vzrástol z 8 % na 24 %. Trhový podiel Švajčiarska mierne vzrástol z 0,03 % na 0,05 %.

Ďalej EÚ poklesol trhový podiel na predaji umeleckých diel žijúcich umelcov z EÚ za obdobie rokov 2008 až 2010.⁹ Potom v roku 2008 nasledoval vysoký trhový podiel Spojeného kráľovstva 62 %, 3 roky po nadobudnutí účinnosti smernice o práve ďalšieho predaja. Zároveň sa trhový podiel USA zvýšil o 5 percentuálnych bodov na 28 % a trhové podiely niektorých členských štátov, ktoré zaviedli právo na ďalší predaj v roku 2006 pre žijúcich umelcov z EÚ, takisto za toto obdobie vzrástli (Rakúsko, Holandsko, Taliansko¹⁰). Pozri tabuľku 1. Skúmaním dostupných údajov za dlhší časový rámec trhový podiel EÚ pre umelecké diela žijúcich umelcov EÚ vzrástol zo 60 % v roku 2002 na 66 % v roku 2010 a trhový podiel Spojeného kráľovstva zo 40 % na 42 %.

Na základe ďalších pohybov na súčasných (a celkových) umeleckých trhoch nie je v súčasnosti dostatočný dôkaz, ktorý by naznačoval, že pokles trhového podielu EÚ na umelecké diela žijúcich autorov v rámci sledovaného obdobia priamo prispel k harmonizácii práva na ďalší predaj (pozri časť 2.4 ďalej).

⁶ Údaje o aukčnom predaji výtvarného umenia sa používajú ako základ na diskusiu o pohyboch na svetových trhoch s umením, keďže predaj je záležitosťou verejného záznamu a zohľadnilo sa obdobie rokov 2005 až 2010, pričom smernica nadobudla účinnosť 1. januára 2006. Podrobné údaje o umeleckých dielach, ktoré sú predmetom práva na ďalší predaj, sú dostupné len pre obdobie rokov 2008 – 2010.

⁷ Na rozdiel od iných trhov, na ktorých môže byť aukčný predaj rovnomerne rozdelený, mnohí žijúci autori predávajú svoje diela najmä prostredníctvom obchodníkov a menej prostredníctvom aukcie. V tomto odvetví môže byť predaj obchodníkov relatívne vyšší a odhaduje sa, že predstavuje dvojnásobok hodnoty aukčného predaja.

⁸ Porovnávať sa musí opatrne, najmä vzhľadom na silný záujem Číny napríklad o tradičné čínske umenie
⁹ S týmito údajmi treba náležite opatrne: nezahŕňajú obdobie pred harmonizáciou práva ďalšieho predaja a po nej. Obdobie rokov 2008 až 2010 predstavovalo nevídané obdobie rozmachu a prepadu.

¹⁰ Taliansko začalo vykonávať právo na ďalší predaj v roku 2006.

2.2.2. *Aukčný predaj umeleckých diel umelcov zosnulých menej než 70 rokov pred dátumom predaja*

Svetový aukčný predaj výtvarného umenia moderných umeleckých diel (umelci narodení medzi rokmi 1875 a 1945) bol vo výške približne 3,5 miliardy v roku 2010. Trh „dedičov“ EÚ (umelecké diela umelcov zosnulých menej než 70 rokov pred dátumom predaja) z toho predstavoval 1 miliardu EUR.

Celkovo trh vzrástol o 126 % za obdobie rokov 2005 – 2010. Predaj vo Švajčiarsku, USA a EÚ vzrástol o 25 % vo Švajčiarsku, 69 % v USA a 85 % v EÚ oproti veľmi vysokému rastu v Číne o viac než 1 300 %. Európska únia prišla o podiel na svetovom trhu, ako aj USA a Švajčiarsko, opäť z dôvodu znižujúceho sa trhového podielu Spojeného kráľovstva (pokles z 27 % na 20 %). Trhový podiel Číny vzrástol výrazne zo 4 % na 23 %.

Pokiaľ ide o trh „dedičov“ EÚ, v Spojenom kráľovstve došlo k poklesu trhového podielu o 5 percentuálnych bodov na 37 % za obdobie rokov 2008 – 2010, keď sa neuplatňovalo právo na ďalší predaj na trhu „dedičov“ (Spojené kráľovstvo skutočne prišlo o značný trhový podiel na širšom trhu zosnulých umelcov v tom istom období, pokles z 34 % na 20 %). Trhový podiel USA vzrástol o 5 percentuálnych bodov za to isté obdobie a trhové podiely ostatných členských štátov EÚ (bez ohľadu na to, či uplatňujú dedičské práva) zostali stabilné. V súčasnosti neexistuje žiadny zrejmy vzorec, ktorý by svedčil o tom, že sa členským štátom, ktoré neodvádzajú poplatky za poskytnutie práv na umelecké diela zosnulých umelcov, darí lepšie než tým štátom, ktoré tak robia. Pozri tabuľku 1 v prílohe.

2.3. **Vplyv na vnútorný trh**

So zreteľom na očakávanie, že neharmonizované uplatňovanie práva ďalšieho predaja prispeje k tzv. presunu predaja v rámci EÚ, sa Komisia usilovala zistiť, či došlo nejakému premiestneniu obchodu z tých členských štátov, ktoré zaviedli právo ďalšieho predaja diel žijúcich umelcov prvýkrát v roku 2006, do iných členských štátov, ako aj to, či členské štáty, ktoré majú do 1. januára 2012 výnimku, zdanlivo nemajú komparatívnu výhodu pri predaji diel zosnulých umelcov. Komisia preskúmala dostupné súbory údajov za obdobie rokov 2005 – 2010.

2.3.1. *Aukčný predaj umeleckých diel žijúcich a zosnulých umelcov*

Trhy s umením sa v EÚ líšia svojou povahou a štruktúrou. Napríklad kým Spojené kráľovstvo má na trhu EÚ najväčší podiel v súvislosti s hodnotou aukčného predaja diel s nárokom na právo ďalšieho predaja (64 % v roku 2010), za ktorým nasleduje Francúzsko (12 %) a Nemecko (5 %), k najväčšiemu objemu transakcií došlo vo Francúzsku (26 %).¹¹

Spomedzi všetkých aukčných transakcií sa približne na 65 000 z nich vzťahovalo právo ďalšieho predaja v roku 2010, pričom asi v dvoch tretinách išlo o predaj diel zosnulých umelcov a v jednej tretine o predaj diel žijúcich umelcov. Pozri tabuľku 1 v prílohe.

Pri skúmaní hodnoty aj objemu aukčného predaja diel žijúcich umelcov v rokoch 2005 až 2010 nemožno stanoviť nijaký jasný vzorec, ktorý by naznačoval systematický presun predaja

¹¹ Vysoká hodnota predaja v Spojenom kráľovstve spočíva v predaji malého množstva diel za veľmi vysoké ceny. Napríklad v roku 2010 sa 54 % hodnoty trhu s umením pohybovalo v cenovom pásme 2 milióny EUR (čo predstavuje len 0,5 % transakcií).

v rámci EÚ z tých členských štátov, ktoré toto právo zaviedli pre žijúcich umelcov v roku 2006.

Podiel Spojeného kráľovstva na trhu sa vzhľadom na rok 2005 znížil v prípade predaja diel žijúcich aj zosnulých umelcov. Podiel Spojeného kráľovstva na trhu EÚ sa znížil aj v rokoch 2008 až 2010 v prípade diel žijúcich autorov s nárokom na právo ďalšieho predaja, hoci jeho podiel na trhu dosiahol vrchol v hodnote 61 % v roku 2008, t. j. tri roky po tom, ako smernica nadobudla účinnosť. Ostatné členské štáty, ktoré prvýkrát zaviedli právo ďalšieho predaja (Rakúsko, Holandsko a Taliansko), však v tomto období tiež získali podiel na trhu na úkor Spojeného kráľovstva. Treba upozorniť na to, že Spojené kráľovstvo prišlo v rokoch 2005 – 2010 a 2008 – 2010 aj o podiel na európskom trhu diel zosnulých umelcov. Z členských štátov, ktoré už zaviedli právo ďalšieho predaja, sa podiel Francúzska a Nemecka na trhu v rokoch 2008 až 2010 nepatrne zvýšil v oblasti predaja diel žijúcich umelcov EÚ (z 5 % na 7 % v prípade Francúzska a z 3 % na 4 % v prípade Nemecka), kým podiel zvyšku EÚ zostal nezmenený na úrovni 2 %. Pokiaľ ide o diela zosnulých umelcov, podiely na trhu zostali stabilné. Pozri tabuľku 1 v prílohe.

2.3.2. Zmeny celkového podielu na trhu

Podobne nemožno stanoviť nijaký jasný vzorec ani v súvislosti s celkovým trhovým podielom (mimo aukcií) v rokoch 2005 až 2010. Rakúsko, Holandsko a Taliansko zažili mierne zvýšenie podielu na trhu EÚ v prípade diel žijúcich umelcov, kým podiel Spojeného kráľovstva sa v dôsledku jeho všeobecnejšieho zmenšenia trhu značne znížil.

Zmeny trhových podielov pri predaji diel zosnulých umelcov podávajú podobný zmiešaný obraz. Podiel Spojeného kráľovstva na trhu sa znížil v rovnakej miere ako všeobecnejšie zmenšenie trhu. Podiely Nemecka a Holandska na trhu mierne klesli, kým podiely Francúzska, Rakúska a Talianska stúpili.

2.4. Faktory ovplyvňujúce rozvoj trhov s umením

Mnoho zainteresovaných strán poukázalo na skutočnosť, že charakteristické znaky rôznych trhov s umením, ich rozvoj a relatívna konkurencieschopnosť závisia od širokej škály faktorov. Prepracovanejší daňový systém zahŕňajúci uplatňovanie DPH môže zohrávať dôležitú úlohu. Upozorňuje sa na to, že v rámci EÚ sa sadzba DPH značne líši a pohybuje sa od 15 % do 25 %. Spomínajú sa sadzby provízií a administratívne náklady vrátane nákladov týkajúcich sa správy práva ďalšieho predaja.

Ďalšie otázky sú tiež dôležité. Trhy s umením ľahko podliehajú zmenám vkusu, ako aj zmenám pohľadu na investičnú hodnotu umenia. Dostupnosť znaleckých posudkov, špecializácia ktoréhokoľvek trhu, dôvera a kontakty sú v tejto súvislosti naďalej dôležité. Významný môže byť vývoj v oblasti rozdelenia bohatstva vo svete, ako o tom svedčí hlavne vzostup čínskych trhov s umením. Zároveň sa spomína aj mobilita trhov s umením vrátane rastúcej príťažlivosti vnútroštátnych a medzinárodných trhov s umením v oblasti obchodníkov s umením.

2.4.1. Mobilita vo vyšších cenových kategóriách

Svetový trh s umením sa ďalej vyznačuje niekoľkými centrami svetového trhu, kde sa kupujú a predávajú umelecké diela najvyššej hodnoty, t. j. nad 50 000 EUR. Medzi tieto centrá s najväčším podielom predaja diel vyšších cenových kategórií patria USA, Čína a Spojené kráľovstvo. Táto skutočnosť vyplýva z vyšších predajných cien v týchto krajinách, ako je

priemer (pozri obrázok 2 v prílohe), a zo skutočnosti, že nízky počet predaných diel tvorí vysoký percentuálny podiel hodnoty transakcií.

Mnoho respondentov uviedlo, že predaj drahších diel môžu ľahko ovplyvniť tlaky medzinárodnej súťaže a že v dôsledku poplatkov spojených s takýmto predajom predajcovia s väčšou pravdepodobnosťou presunú obchod na trhy, kde sú celkové transakčné náklady nižšie, aj keď sa zohľadnia náklady na prepravu.¹² V tomto smere aukčné siene zaznamenali prípady klientov, ktorí sa rozhodli presunúť predaj do New Yorku a v rozhodnutí uviedli právo ďalšieho predaja ako prostriedok na zníženie nákladov. Odvetvie sprostredkovania obchodu zaznamenalo trend presunu transakcií na jeden z rýchlo sa rozvíjajúcich medzinárodných trhov s umením a ako príklad sa uvádza veľtrh Art Basel. Možno zhrnúť, že predajcovia sa logicky presunú a budú obchodovať na tých trhoch, kde sú transakcie najvýhodnejšie a kde je právo ďalšieho predaja jedným z niekoľkých faktorov, ktoré zohrávajú úlohu pri výbere miesta predaja.

2.4.2. Administratívna záťaž v nižších cenových kategóriách

Vôbec najväčší podiel obchodu sa uskutočňuje na spodnej úrovni trhu, t. j. najmä na domácich trhoch, na ktorých dochádza k predaju veľkého množstva diel nižších cenových kategórií. Takéto trhy môžu byť vnútroštátne alebo môžu fungovať spolu s medzinárodnými trhmi (Londýn je v tejto súvislosti príkladom) a zvyčajne sa zakladajú na predaji veľkého počtu diel nižšej hodnoty, pričom zdroje sa poskytujú prevažne miestne a diela sa väčšinou predávajú miestnym kupujúcim (pozri obrázok 3 v prílohe). Treba upozorniť na to, že na týchto trhoch zvyčajne dominujú menšie podniky, ktoré ťažšie znášajú regulačné zaťaženie, ktoré zvyšuje ich náklady. Táto otázka sa skúma v časti 3.

3. VYKONÁVANIE NA VNÚTROŠTÁTNEJ ÚROVNI

3.1. Poplatky za poskytnutie práv

Hlavným bodom smernice bola harmonizácia uplatniteľných licenčných poplatkov v piatich vymedzených pásmach s cieľom zladit' uplatňovanie práva ďalšieho predaja, kým rozdiely narúšali podmienky hospodárskej súťaže na vnútornom trhu. Ani jedna zo zainteresovaných strán nenaznačila, že by sa pásma alebo licenčné poplatky mali upraviť alebo že by sa mala zrušiť nepovinná sadzba vo výške 5 % v prípade diel v hodnote do 5 000 EUR.

Pokiaľ ide o minimálny prah na uplatnenie práva ďalšieho predaja, sadzby sa pohybujú v hodnote rozpätí od 15 EUR do 3 000 EUR. Neboli predložené nijaké dôkazy, ktoré by naznačovali, že rozdiely na vnútroštátnej úrovni majú negatívny vplyv na obchod v rámci EÚ.

3.2. Správne postupy

Smernica umožňuje členským štátom zaviesť povinnú alebo dobrovoľnú kolektívnu správu poplatkov za poskytnutie práva ďalšieho predaja. Kým väčšina členských štátov stanovuje povinnú kolektívnu správu, značný počet z nich sa rozhodol pre dobrovoľnú kolektívnu správu. Zainteresované strany nespochybnili rozsah rôznych prístupov ku kolektívnej správe práv.

¹² Pozri napríklad The impact of artist resale rights on the art market in the UK, Toby Froschauer, január 2008.

Okrem tohto sa však v smernici neuvádzajú nijaké informácie o uplatňovaní a správe tohto práva. Vo vnútroštátnych systémoch existujú značné rozdiely, ktoré vedú k odlišnostiam, pokiaľ ide o zmiernenie správy či náklady na ňu, a to pre odborníkov na trh s umením, ako aj pre inkasujúce spoločnosti spravujúce práva ďalšieho predaja.

3.2.1. *Administratívne náklady*

Väčšina odborníkov na trh s umením predložila otázku týkajúcu sa administratívnych nákladov. Upozornili na skutočnosť, že najmä malé a stredné podniky (MSP), ktoré majú zvyčajne vyšší podiel na trhu z hľadiska objemu ako hodnoty, by doplácali na vysoké administratívne náklady, ktoré vznikajú pri každej transakcii. V tomto smere sa tiež pripomína, že len v roku 2010 sa uskutočnilo vyše 65 000 prípadov aukčného predaja s nárokom na právo ďalšieho predaja. Náklady na správu práva sa odhadujú až na 50 EUR na transakciu. Ide primárne o náklady na zamestnancov súvisiace i) s určením umelcov, ktorí spĺňajú podmienky; ii) s určením a lokalizovaním dedičov a ďalších držiteľov práv; iii) so spracovaním opomenutých záležitostí a s vrátením finančných prostriedkov; spolu s nákladmi na IT systém.

Zdá sa, že najväčším samostatným faktorom je určenie umelcov, ktorí spĺňajú podmienky. Kým inkasujúce spoločnosti v niektorých členských štátoch vedú vynikajúce záznamy, iné takéto údaje neuchovávajú alebo ich nesprístupňujú účinným spôsobom. Niektoré inkasujúce spoločnosti uverejňujú zoznam držiteľov práv, ktorí s nimi uzatvorili zmluvu a majú nárok na poplatky za poskytnutie práva ďalšieho predaja. V členských štátoch, kde je registrácia umelca v inkasujúcej spoločnosti podmienkou pre platby za poskytnutie práva ďalšieho predaja, môžu inkasujúce spoločnosti poskytnúť úplný zoznam potenciálnych príjemcov.

Keď inkasujúce spoločnosti nesprístupnia informácie systematicky a komplexne, zdá sa, že úloha potom prináleží odborníkom na trh s umením, ktorí sami uskutočnia prieskum. Situácia, pokiaľ ide o cezhraničnú prístupnosť a dostupnosť záznamov oprávnenosti, nie je ustálená.

Uchovávanie komplexných záznamov o oprávnených umelcoch, v ktorých možno hľadať, sa uviedlo ako hlavná požiadavka na zníženie administratívnych nákladov spojených s právom ďalšieho predaja. Zdá sa, že ďalší prístup spočíva v použití platobného systému založeného na dobrovoľnej a zjednodušenej jednorazovej sume. V jednom členskom štáte sa medziodvetvová (držitelia práv, odvetvie) dohoda o uplatňovaní práva a spolupráca na rozvoji kompatibilných IT systémov uviedli ako základné prvky potrebné na zabezpečenie účinnej správy tohto práva.

3.2.2. *Náklady inkasujúcich spoločností*

Inkasujúce spoločnosti uvádzajú administratívne náklady v rozpätí od 10 % do 20 % vyzbieraných poplatkov. Administratívne náklady inkasujúcich spoločností sa zvyčajne odpočítavajú pred rozdelením poplatkov, a preto ich znášajú príjemcovia.

V členských štátoch, kde môžu inkasujúce spoločnosti vyberať poplatky za poskytnutie práva ďalšieho predaja len na základe jednotlivých poverení, môžu byť zvyčajne rozdelené všetky vyzbierané poplatky. V členských štátoch s odlišnými systémami niekedy nie je možné nájsť príjemcov. V týchto prípadoch sa nerozdelí až 5 % vyzbieraných poplatkov.

3.2.3. Kaskádový efekt

Obchodníci s umeleckými dielami kritizovali tzv. kaskádový efekt práva ďalšieho predaja, čím mali na mysli, že poplatky sa musia platiť pri každej transakcii a nemožno ich – na rozdiel od DPH – získať späť v prípade transakcií medzi obchodníkmi. Právo ďalšieho predaja má kumulatívny účinok na umelecké diela, ktoré sú predané niekoľkokrát. V členských štátoch, kde je nielen predávajúci, ale aj kupujúci povinný zaplatiť poplatok, môže obchodník s umeleckými dielami podieľajúci sa na dvoch po sebe nasledujúcich transakciách zaplatiť licenčný poplatok dvakrát za to isté dielo (prvýkrát ako kupujúci a druhýkrát ako predávajúci).

4. DOSAH NA UMELCOV

4.1. Prínosy a náklady umelcov

Komisia sa usilovala získať od inkasujúcich spoločností zodpovedných za vyberanie a rozdeľovanie poplatkov za poskytnutie práva ďalšieho predaja informácie a) o počte umelcov, ktorí boli príjemcami prostriedkov na základe tohto práva v rokoch 2005 až 2010, a b) o objeme rozdelených prostriedkov. Desať inkasujúcich spoločností dokázalo poskytnúť tieto informácie, t. j. pokrývali 10 z 27 členských štátov.¹³ Pozri tabuľku 3 v prílohe. V týchto desiatich členských štátoch sa v roku 2010 rozdelilo asi 14 miliónov EUR poplatkov medzi 6 631 umelcov a ich dedičov, čo predstavuje pomerne stabilný údaj v porovnaní so 14,4 milióna EUR poplatkov rozdelených medzi 7 107 umelcov a ich dedičov v roku 2007. Približne polovica poplatkov sa vybrala len v samotnom Francúzsku. Inkasujúce spoločnosti v štyroch členských štátoch (v Belgicku, Dánsku, vo Francúzsku a na Slovensku) mohli poskytnúť prehľad rozdelenia poplatkov medzi žijúcich a zosnulých umelcov v rokoch 2006 až 2010. V týchto štyroch členských štátoch sa v danom období žijúcim umelcom rozdelilo 22 % poplatkov z hľadiska hodnoty a 41 % z hľadiska objemu.

Správnosť týchto údajov vo veľkej miere potvrdil aj prieskum spoločnosti Arts Economics. V roku 2010 aukčný predaj diel s nárokom na právo ďalšieho predaja obsahoval diela viac než 5 000 žijúcich autorov a dosiahol počet 19 000 transakcií a hodnotu 225 miliónov EUR. Dedičia tvorili omnoho väčší podiel predaja s nárokom na právo ďalšieho predaja a tvorili 82 % predaja s týmto nárokom z hľadiska hodnoty, 71 % z hľadiska objemu a 63 % príjemcov (pozri tabuľku 4 v prílohe).

Zo žijúcich umelcov, ktorí v roku 2010 uskutočnili predaj s nárokom na právo ďalšieho predaja (2 271), 45 % kleslo v cenovej kategórii pod 3 000 EUR a získali poplatok v hodnote do 150 EUR. Ďalších 39 % sa posunulo do cenovej kategórie do 50 000 EUR a získalo poplatok v hodnote do 2 030 EUR. Prevažná väčšina umelcov a právnych nástupcov, ktorí prispeli ku konzultácii, uvítali systém práva ďalšieho predaja ako niečo, čo má prínos z finančného hľadiska aj z hľadiska uznania. Niektoré inkasujúce spoločnosti uplatňujú aj programy, prostredníctvom ktorých sa zrážka na kultúrne účely (10 % výnosu z práva ďalšieho predaja) použije špeciálne na podporu mladých umelcov. Inkasujúce spoločnosti v určitých členských štátoch vyjadrili poľutovanie nad tým, že harmonizácia uplatniteľných

¹³ Niektoré inkasujúce spoločnosti dokázali poskytnúť údaje o objeme rozdelených poplatkov, ale nie o počte prijímajúcich umelcov. Iné predložili celkovú sumu, ale nie ročné údaje. Jedna poskytla počet umelcov prijímajúcich poplatky, ale nijakú hodnotu. Spoločnosti v ôsmich členských štátoch neboli schopné poskytnúť nijaké informácie.

sadzieb podľa smernice o práve ďalšieho predaja viedla k nižším licenčným poplatkom, ako to bolo podľa vnútroštátnych právnych predpisov pred zavedením stropu 12 500 EUR, a ku klesajúcej hodnote poplatkov napr. v Nemecku, kde sa predtým pri každom predaji uplatňovala jednotná sadzba 5 %.

5. ZÁVERY

5.1. Konkurencieschopnosť európskych trhov

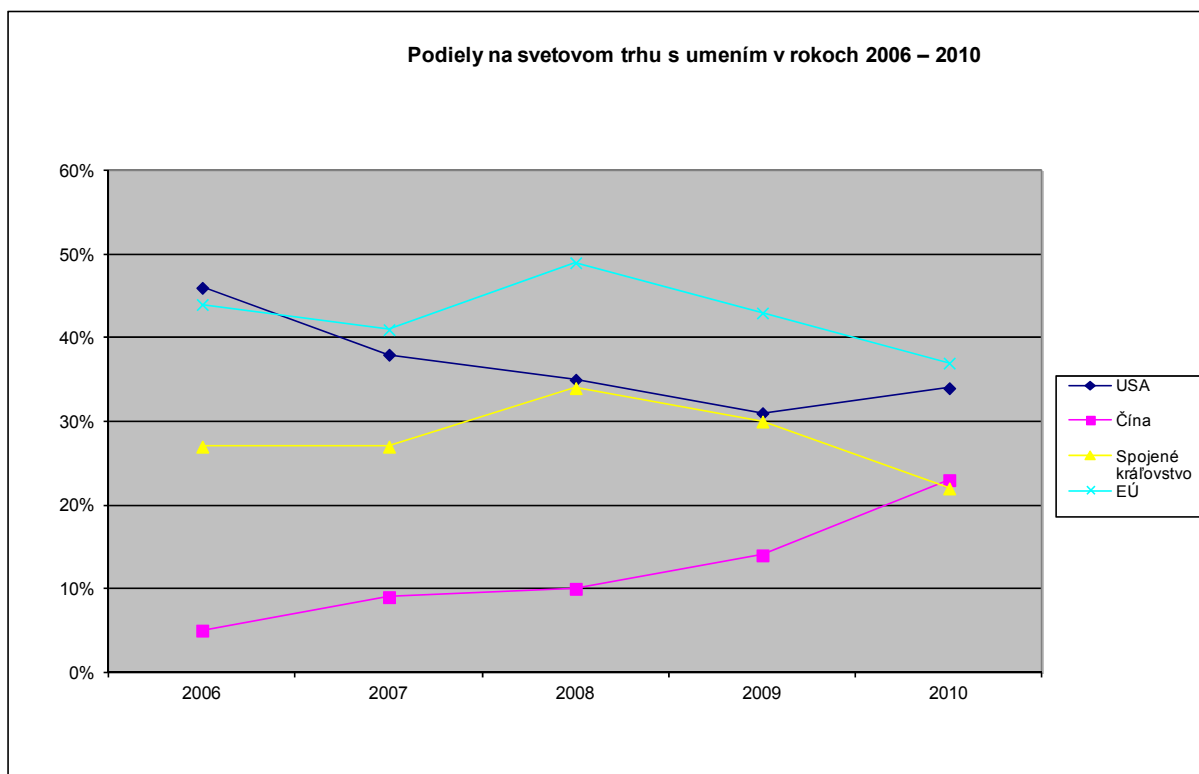
Nemožno stanoviť nijaký zrejmy vzorec, ktorý by ukázal súvislosť medzi stratou podielu EÚ na svetovom trhu moderného a súčasného umenia a harmonizáciou ustanovení týkajúcich sa uplatňovania práva ďalšieho predaja v EÚ od 1. januára 2006. Nie je ani možné identifikovať nejaký jasný vzorec, ktorý by naznačoval systematický presun obchodu v rámci EÚ z tých členských štátov, ktoré v roku 2006 toto právo zaviedli pre žijúcich umelcov. Napriek tomu sa však zreteľne vyvíja tlak na európske trhy s umením, a to vo všetkých cenových rozpätiach a v prípade aukcií a obchodníkov, a pripomína sa, že po skončení výnimky pre diela zosnulých autorov sa 1. januára 2012 rozsah uplatňovania práva ďalšieho predaja podstatne rozšíri.

Zároveň sa zdá, že kvalita správy práva ďalšieho predaja sa v EÚ značne líši, čo predstavuje náklady pre odborníkov na trh s umením aj pre umelcov. Zátťaž môže byť zvlášť veľká pre subjekty na nižšej úrovni trhu, na ktoré majú náklady na správu tohto práva pomerne väčší účinok. Komisia okrem toho uznáva, že v niektorých členských štátoch predstavuje neefektívna správa práva ďalšieho predaja nemalú záťaž pre odborníkov na trh s umením a môže viesť k zbytočne vysokým zrážkam z poplatkov pre umelcov aj ich dedičov.

- V súvislosti s hospodárskym významom tohto odvetvia sa Komisia domnieva, že je potrebné sledovať vývoj na trhu. Komisia bude pracovať na ďalších správach a v roku 2014 uverejní ich výsledky.
- Komisia tiež splní svoj záväzok presvedčať tretie krajiny, aby uplatňovali právo ďalšieho predaja.
- V súvislosti s objemom transakcií spojených s právom ďalšieho predaja sa Európska komisia takisto domnieva, že úžitok by priniesla výmena osvedčených postupov na európskej úrovni s cieľom riadiť a minimalizovať administratívne náklady vo všetkých členských štátoch. Na tento účel má v úmysle vytvoriť dialóg zainteresovaných strán, v rámci ktorého by sa mali vypracovať odporúčania na zdokonalenie systému vyberania a rozdeľovania práv ďalšieho predaja v EÚ.
- Vo všeobecnosti má Európska komisia záujem, aby inkasujúce spoločnosti pôsobili na vysokej úrovni riadenia a transparentnosti, pokiaľ ide o ich členov a obchodných klientov, a v tejto súvislosti predloží počas roka 2012 návrh, ktorý sa bude v rovnakej miere uplatňovať na inkasujúce spoločnosti spravujúce právo ďalšieho predaja.

PRÍLOHA 1

Obrázok 1 – Zmena podielov na svetovom trhu s umením v rokoch 2006 – 2010

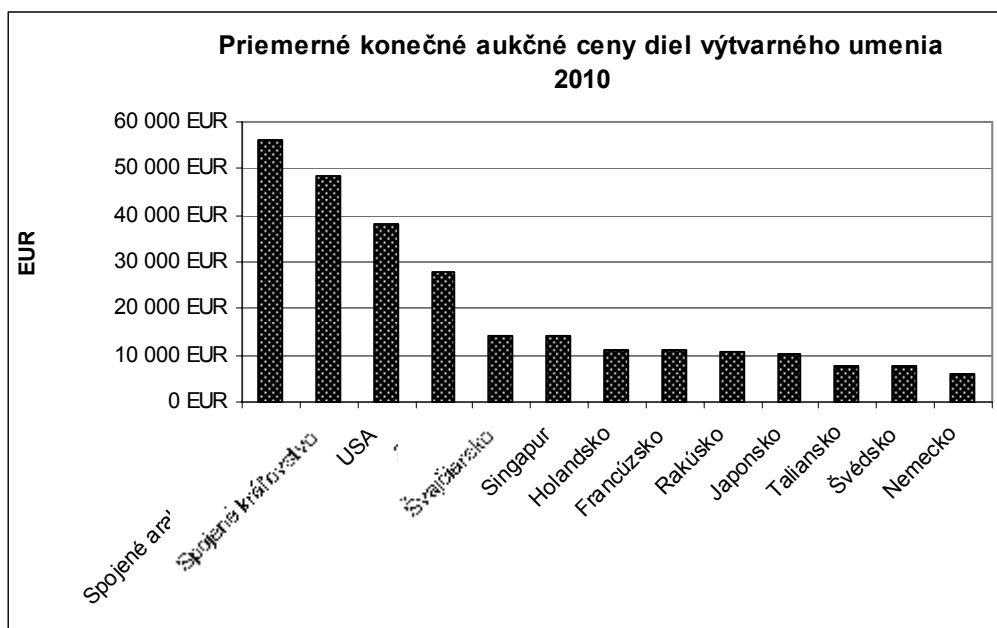
Tabuľka 1 – Aukčný predaj diel v rokoch 2008 a 2010

	Aukčný predaj diel v roku 2008 (mil. EUR)					Aukčný predaj diel v roku 2010 (mil. EUR)					
	Všetci žijúci umelci	Žijúci umelci z EÚ	Dielo umelcov zosnulých menej než 70 rokov pred predajom	Dielo umelcov z EÚ zosnulých menej než 70 rokov pred predajom	Celkový aukčný predaj (výtvarné a dekoratívne umenie)	Všetci žijúci umelci	Žijúci umelci z EÚ	Dielo umelcov zosnulých menej než 70 rokov pred predajom	Dielo umelcov z EÚ zosnulých menej než 70 rokov pred predajom	Celkový aukčný predaj (výtvarné a dekoratívne umenie)	Aukčný predaj výtvarného umenia
AT	6,5	6,0	15,1	14,3	131,6	8,5	7,6	22,1	19,8	222,8	76,6
FR	40,7	27,4	162,4	136,1	1 105,3	51,6	24,1	200,9	120,6	1 153,4	396,8
DE	17,4	14,9	61,4	57,2	454,5	16,8	12,3	69,2	53,6	416,5	143,3
IT	20,2	11,7	72,6	60,7	514,1	16,9	14,6	53,0	53,5	250,2	86,1
NL	2,8	2,2	11,4	10,8	126,7	6,7	4,7	1,5	16,9	124,6	42,9
SE	4,9	4,3	20,2	16,0	138,9	9,7	9,4	27,1	22,6	153,3	52,7
UK	506,3	347,0	900,6	752,8	6391,1	199,4	145,1	695,4	661,0	4 224,9	1 453,4
Rest Zvyšok EÚ	15,8	14,4	51,5	47,5	437,0	15,1	6,9	107,7	83,7	693,8	238,7
EÚ	614,5	429,0	1 295,0	1 099,9	9 299,3	319,1	224,7	1 176,8	1 031,7	7 239,5	2 490,4
US	421,4	127,9	1 129,9	626,5	6 607,8	389,5	97,6	1 308,2	694,4	6 499,6	2 235,9
CH	3,9	3,0	26,9	25,9	272,8	5,7	3,4	35,2	29,3	376,5	129,5
Zvyšok sveta	350,3	5,7	201,8	37,0	2791,1	357,1	17,5	970,8	43,8	6661,2	2226,8
SPOLU	1 390,2	564,5	2653,6	1 784,8	18 971,0	1 071,6	343,2	3 490,3	1 799,2	20 776,8	7 082,6

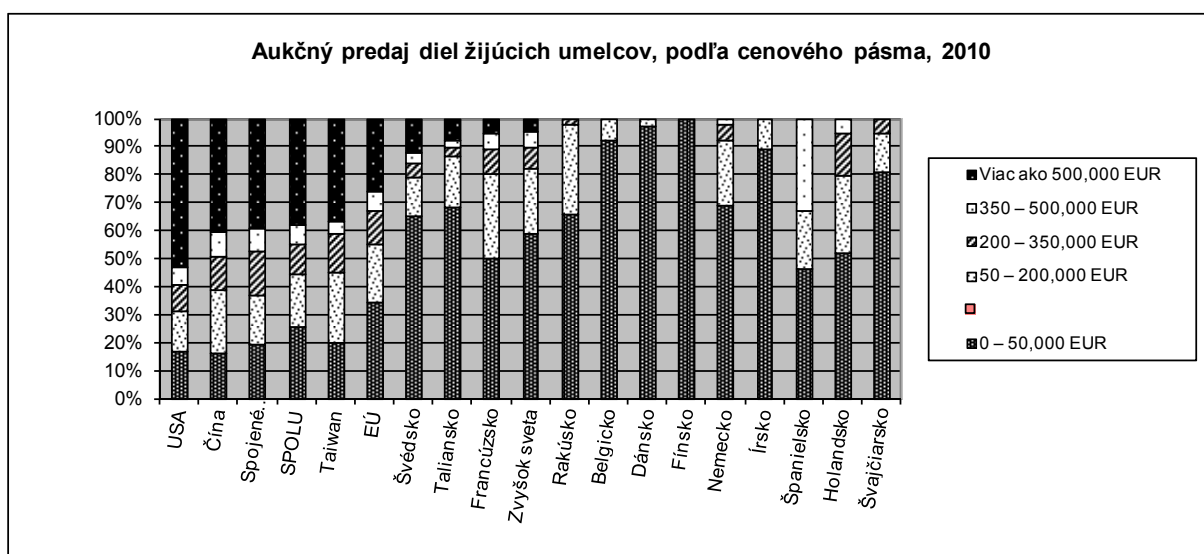
Tabuľka 2 – Aukčný predaj diel žijúcich umelcov a európskych umelcov s oprávnenými dedičmi, EÚ, 2010

	Hodnota v mil. EUR	Počet prijímajúcich umelcov/dedičov	Objem transakcií
Žijúci umelci	225	5 072	18 670
Európski umelci s oprávnenými dedičmi	1 032	8 814	46 380
Spolu	1 257	13 886	65 050
Žijúci umelci ako % z celku	18 %	37 %	29 %

Obrázok 2

Obrázok 3

Tabuľka 3 – Počet umelcov prijímajúcich prostriedky z poplatkov a hodnota rozdelených poplatkov v rokoch 2005 – 2010, vybrané členské štáty EÚ

	2005		2006		2007		2008		2009		2010	
	Počet	Hodnota v mil EUR	Počet	Hodnota v mil EUR	Počet	Hodnota v mil EUR	Počet	Hodnota v mil EUR	Počet	Hodnota v mil EUR	Počet	Hodnota v mil EUR
AT			19	0,038	27	0,07	43	0,111	39	0,093	38	0,11
BE	291	0,256	413	0,505	448	0,51	545	0,623	508	0,46	513	0,554
DK			1604	0,225	2071	1,346	1989	1,403	1511	0,742	1894	0,857
EE		0,007	10	0,018	14	0,021	13	0,011	9	0,01	11	0,004
FR	1991	2,934	2191	5,2	2233	6,51	1985	6,68	1959	6,06	2054	6,848
DE	878	2,351	1020	2,751	1191	3,47	1157	3,374	1112	4,319	1021	3,427
NL			46	0,06	39	0,053	54	0,067	44	0,056	58	0,105
PT					4	0,001	6	0,005	19	0,027	26	0,026
SK	76	0,021	110	0,025	135	0,037	152	0,049	132	0,038	50	0,022
UK			414	0,987	945	2,99	1123	3,45	913	2,594	966	2,696
Spolu		5,569	5827	9,809	7107	15,008	7067	15,773	6246	14,399	6631	14,649